

Το Αλφραβητάρι τον Πάρνηνα

ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ
ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ

Το Αλφραβητάρι τον Πάρνωνα

Copyright 2015

Φορέας Διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστόυ

Φωτογραφίες αλφαβηταρίου:

Αρχείο Φορέα Διαχείρισης όρους Πάρνωνα & υγροτόπου Μουστόυ,
Καλπουτζάκης Ελ., Σταύρακας Ελ., Biopix, De Gooijer T., Dijk P., Jagodnik A., Krol M.

Εικονογράφηση: Ηλίας Στάνκοβιτς

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου στο σύνολό του ή τμημάτων του με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και η μετάφραση ή διασκευή του ή εκμετάλλευσή του με οποιονδήποτε τρόπο αναπαραγωγής έργου λόγου ή τέχνης, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2121/1993 και της Διεθνούς Σύμβασης της Βέρνης-Παρισιού, που κυρώθηκε με τον ν. 100/1975. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή της στοιχειοθεσίας, της σελιδοποίησης, του εξωφύλλου, και γενικότερα όλης της αισθητικής εμφάνισης του βιβλίου, με φωτοτυπικές, ηλεκτρονικές ή οποιεσδήποτε άλλες μεθόδους.

Για να žήσουν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα ...

Η προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού είναι «ανοιχτή» στον άνθρωπο, όπως και σε κάθε άλλη μορφή ζωής που τον χρειάζεται πέρα και μακριά από τα ποικίλα «πρέπει» και «απαγορεύεται». Η σχέση μαζί της δεν μπορεί και δεν πρέπει να είναι παρά ειλικρινής, ισορροπημένη και αμοιβαία επωφελής. Στην τελική ανάλυση, ο άνθρωπος ανήκει στο φυσικό περιβάλλον, δεν στέκεται απέναντί του!

Η έκδοση που κρατάτε στα χέρια σας καλεί τον αναγνώστη να γνωρίσει το πανέμορφο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού, ένα χώρο μαγικό, γεμάτο θρύλους και παραδόσεις, με τα εκτεταμένα δάση, τα σπάνια φυτά, τα ζώα και τους σημαντικούς βιοτόπους, αλλά και με τα μοναστήρια, τα κάστρα και τα ιστορικά χωριά, όπου από τους προϊστορικούς χρόνους, συνυπάρχουν αρμονικά η φύση και ο άνθρωπος.

Α	Άρκευθος η δρυπώδης	9
Β	Βίδα	11
Γ	Γερακίνα	13
Δ	Διάλεκτος	15
Ε	Ενδημισμός	17
Ζ	Ζαρκάδι	19
Η	Ήταυρος	21
Θ	Θρύλος	23
Ι	Ιερές Μονές	25
Κ	Καταφύγιο Άγριας Ζωής	27
Λ	Λαφιάτης	29
Μ	Μαλεβός ή Πάρνωνας	31

Ν	Νερό	33
Ξ	Ξύλο	35
Ο	Οικότοπος	37
Π	Πορφυροτσικνιάς	39
Ρ	Ρινόλοφος του Blasius	41
Σ	Σπήλαια	43
Τ	Τσακάλι	45
Υ	Υγρότοπος Μουστου	47
Φ	Φωκιανός	49
Χ	Χρυσαιτός	51
Ψ	Ψάρι: Ζαχαριάς Αλμυρής	53
Ω	Ωριά	55

Άρκευθος η δρυπώδης (*Juniperus drupacea*)

Χαρακτηριστικό δασικό είδος του Πάρνωνα το οποίο διακρίνεται κυρίως για τη μοναδικότητά του σε ολόκληρη την Ελλάδα και την Ευρώπη. Εξαπλώνεται στην περιοχή περιμετρικά της Μονής Μαλεβής και σε έκταση 740 στρεμμάτων αυτοφυούς δάσους, όπου απαντά ως κυρίαρχο είδος. Πρόκειται για ένα εξαιρετικά ευαίσθητο οικοσύστημα και λόγω της μοναδικότητάς του σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία, το δάσος αυτό έχει κηρυχθεί «Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης». Έχει, επίσης, κηρυχθεί προστατευτέο είδος της αυτοφυούς χλωρίδας της Ελλάδας στην κατηγορία Σπάνιων και Κινδυνευόντων, ενώ περιλαμβάνεται και στον Κόκκινο Κατάλογο των Απειλού-

μενων Ειδών της Διεθνούς Ένωσης για τη Διατήρηση της Φύσης.

Η δρυπώδης άρκευθος ή δενδρόκεδρος (*Juniperus drupacea*), ως κωνοφόρο είναι αειθαλές είδος, που συχνότερα εμφανίζεται με θαμνώδη μορφή, ενώ μπορεί να γίνει δέντρο μέχρι και 20 μέτρα. Συστάδες του απαντώνται και στις περιοχές του Αχίου Βασιλείου, Πλατανακίου και Παλαιοχωρίου, σε μίξη με Κεφαλληνιακή ελάτη και με αειφύλλα πλατύφυλλα.

Καρπός δενδρόκεδρου

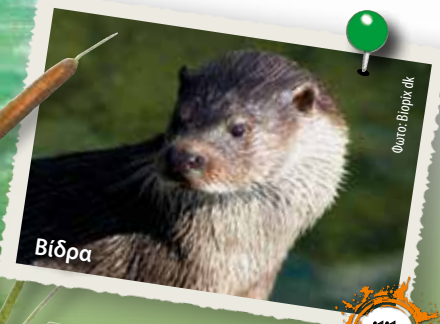
Δάσος δενδρόκεδρου

Ο οικολογικός ρόλος της βίδρας είναι σημαντικότερος, καθώς αποτελεί τον μεγαλύτερο αμφίβιο θηρευτή του υδροτόπου Μουστού και γι' αυτό οφείλουμε να την προστατεύουμε, έτσι ώστε να τον «κοσμεύει» και στις επόμενες γενιές!

Βίδρα (*Lutra lutra*)

Η βίδρα είναι ένα αμφίβιο σαρκοφάγο θηλαστικό, μεσαίου μεγέθους που δραστηριοποιείται κυρίως κατά τις νυχτερινές ώρες. Τρέφεται με ψάρια και άλλα υδρόβια ζώα όπως καβούρια, βατράχια, νερόφιδα, μικρά θηλαστικά και πτηνά. Ζει σε ποτάμια, ρυάκια, λίμνες, εκβολές ποταμών, λιμνοθάλασσες, αρδευόμενες εκτάσεις, ακόμα και αποστραγγιστικά κανάλια και τάφρους, δεδομένου ότι η ποιότητα των υδάτων είναι καλή και η τροφή επαρκής. Οι πληθυσμοί της παρουσιάζουν πτωτική τάση, ως φυσικό επακόλουθο της καταστροφής και υποβάθμισης των κατάλληλων ενδιαιτημάτων.

Φωτο: Βιοπικ.α.κ.

Βίδρα

Γερακίνα

Φωτ. Αρ. Σ. ΣΑΛΠΗ

Γερακίνα (*Buteo buteo*)

Μεσαίου μεγέθους αρπακτικό πτηνό, αλλά από τα μεγαλύτερα είδη γερακίων. Η γερακίνα τραβά την προσοχή στις περιοχές που εμφανίζεται, είτε με τη χαρακτηριστική κραυγή της, καθώς αναζητώντας τροφή «χτενίζει» μια περιοχή, είτε με την παρουσία της σε εμφανή, ψηλά σημεία, όπου κάθεται παρτηρώντας την περιοχή τριγύρω. Φωλιάζει σε δάση ή συστάδες δέντρων σε ορεινές έως πεδινές περιοχές, πάντα κοντά σε ανοιχτές εκτάσεις, όπως ανοιχτές πεδιάδες, γεωργικές εκτάσεις, υγροτόπους. Η τροφή της αποτελείται από μικρά θηλαστικά, πουλιά, ερπετά, αμφίβια και ασπόνδυλα, αλλά και νεκρά ζώα.

ιάλεκτος

Σε αντίθεση με τη Νέα Ελληνική γλώσσα, η οποία προήλθε από την Ελληνιστική Κοινή, η Τσακωνική διάλεκτος είναι επιβίωση της αρχαίας Λακωνικής και το μοναδικό γλωσσικό ιδίωμα από αυτά που κρατούν από τις αρχαίες ελληνικές διαλέκτους, το οποίο έμεινε ζωντανό -δηλαδή ομιλούμενο- ως σήμερα τουλάχιστον στον Ελλαδικό χώρο. Η διάλεκτος ομιλείται στις περιοχές της Κυνουρίας όπου υπάρχει Τσακωνικός πληθυσμός, δηλαδή στον Πραστό (ιστορική πρωτεύουσα της Τσακωνιάς), στην Καστάνιτσα (αρχαιότερο τσακωνοχώρι), στη Σίταινα, στον Άγιο Ανδρέα, στον Τυρό, στα Σαπουνακαίικα, στα Μέλανα, στον Πραματευτή, στη Βασκίνα, στο Λιβάδι, στη Σαμπατική και στο Λεωνίδιο (νέα πρωτεύουσα της Τσακωνιάς).

Με το καλέ να μόλετε
τα χώρα νάμου

Με το καλό να έρθετε
στο χωριό μας

Ένα σημαντικό
τμήμα της περιοχής
του Πάρνωννα είναι
μέρος της Τσακωνιάς,
δηλαδή της περιοχής
που κατοικείται από
Τσάκωνες.

ΚΑΣΤΑΝΙΤΣΑ
"Καούρ εκάναντε"

Καστάνιτσα, Αρκαδία

Ενδημισμός

Ενδημικά είδη

Viola parnonia

Sideritis clandestina subsp. clandestina
(Τσάι του Βουνού)

Asperula malevonensis

Ενδημικό μιας περιοχής χαρακτηρίζουμε ένα είδος φυτού ή ζώου όταν απαντά αποκλειστικά στην περιοχή αυτή και πουθενά αλλού. Τα ενδημικά είδη είναι οικολογικά και επιστημονικά σημαντικά, εξαιτίας της μοναδικότητάς τους, της περιορισμένης και εντοπισμένης εξάπλωσής τους, καθώς και λόγω των σημαντικών πληροφοριών που αποκαλύπτουν για την παλαιογεωγραφία και τις ιδιαίτερες οικολογικές συνθήκες της περιοχής. Ο ορεινός όγκος του Πάρωνα χαρακτηρίζεται από μεγάλη ποικιλομορφία και βιοποικιλότητα κυρίως σε είδη χλωρίδας και αποτελεί περιοχή δημιουργίας ενδημισμού, αφού μέχρι σήμερα έχουν καταγραφεί τουλάχιστον 16 τοπικά ενδημικά είδη φυτών.

Φωτο: Βιοπόνι dk

Ζαρκάδι

Ζαρκάδι (*Capreolus carpeolus*)

Αποτελεί το πιο μικρόσωμο είδος της οικογένειας των ελαφοειδών, με τα αρσενικά να είναι πιο μεγαλόσωμα και να φέρουν μικρά κέρατα. Προτιμά τα δάση, αλλά και βοσκοτόπους, στέπες και αγροτικές περιοχές, καθώς και υψίπεδα, όπου πάντα υπάρχουν κοντά συστάδες δέντρων για κάλυψη και προστασία, όπου και καταφεύγει ταχύτατα όταν φοβηθεί. Ενεργοποιείται κυρίως, κατά το χάραμα και το σούρουπο, αλλά παρατηρείται και τη μέρα. Ζει μοναχικά την άνοιξη και το καλοκαίρι και ομαδικά το χειμώνα. Είναι εκλεκτικό χορτοφάγο, καταναλώνοντας ανάλογα με την εποχή βλαστώρια φυτών, φρούτα, φύλλα και σπόρους.

Ζαρκάδι

ταυρος (*Botaurus stellaris*)

Μεσαίου μεγέθους πτηνό που ανήκει στην οικογένεια των ερωδιών. Τα δύο φύλα είναι ίδια σε εμφάνιση, με το αρσενικό να είναι ελαφρώς μεγαλύτερο σε μέγεθος. Έχει χοντρό και σχετικά κοντό λαιμό και σπάνια τον βλέπουμε να πετά. Είναι πολυγαμικό είδος. Ζει σε ποτάμια, λίμνες και έλη, με απαραίτητη προϋπόθεση την πυκνή βλάστηση, κυρίως από καλαμιώνες, όπου φωλιάζουν. Τρέφεται με ψάρια, αμφίβια και έντομα.

Θρύλος

Το Θηρίο του Μουστού

Το 1936 η λιμνοθάλασσα του Μουστού είχε μια μεγάλη ευκαιρία να γραφτεί στον κατάλογο των λιμνών με... τέρατα! Μια βοή, που «έμοιαζε με φωνή μεγάλου θηρίου», τρομοκρατούσε στη διάρκεια της νύχτας ανθρώπους και ζώα, δίνοντας πλούσια τροφή στη φαντασία των κατοίκων.

Το φαινόμενο ερμηνεύτηκε τα επόμενα χρόνια με βάση τη βίαιη κίνηση του αέρα –και επομένως του νερού– στην υπόγεια πηγή της λιμνοθάλασσας σε περιόδους ξαφνικής πτώσης της στάθμης της, λόγω ανομβρίας και υπερβολικής εξάτμισης.

Η γεμάτη θρύλους και παραδόσεις περιοχή του Πάρνωνα, με τα εκτεταμένα δάση, τα σπάνια φυτά, τα ζώα και τους σημαντικούς βιοτόπους, αλλά και με τα μοναστήρια, τα κάστρα, τους παλιούς μύλους και τα ιστορικά χωριά, είναι μια από τις πιο χαρακτηριστικές περιοχές στην Ελλάδα όπου από τους προϊστορικούς χρόνους, συνυπάρχουν αρμονικά η φύση και ο άνθρωπος.

Υγρότοπος Μουστού

Ι.Μ. Τιμίου Προδρόμου,
Περδικόβρυση,
Αρκαδία

Φωτό: Αρχείο ΦΩΤΗΤΗ

Ι.Μ. Παναγίας Ελώνης, Αρκαδία

Φωτό: Αρχείο ΦΩΤΗΤΗ

Ι.Μ. Ρεματιανής,
Βρέσθена,
Λακωνία

Φωτό: Αρχείο ΦΩΤΗΤΗ

Ι.Μ. Αγίου Νικολάου Σίντζας, Αρκαδία

Φωτό: Αρχείο ΦΩΤΗΤΗ

Ιερές Μονές

Ήδη από τον 10^ο αιώνα, ο Πάρνωνας υπήρξε προορισμός ζωής για ανθρώπους αφιερωμένους στον μοναστικό βίο: περισσότερα από 80 μοναστήρια άνθισαν κατά καιρούς εδώ, διαδίδοντας τις αξίες του μοναχισμού και διακινώντας όσους εύστοχα στη συνέχεια τον αποκάλεσαν «Άγιο Όρος της Νότιας Ελλάδας». «Άγιο» αλλά και... μάχιμο ταυτόχρονα, αφού ορισμένα από αυτά, σκαρφαλωμένα σε απόκρημνα βράχια, υπηρέτησαν και άλλο ρόλο, πιο κοσμικό αναμφισβήτητα, προστατεύοντας σε δύσκολες περιόδους πολεμιστές και γυναίκοπαιδα. Σήμερα, τα περισσότερα έχουν κλείσει τον κύκλο ζωής τους αλλά τα υπόλοιπα, κάποια ευημερώντας και κάποια όχι, περιμένουν χωρίς εξαίρεση τους επισκέπτες- προσκυνητές τους για να τους μνησούν σ' ένα ιδιαίτερο κομμάτι πολιτισμού, που παρά τις απώλειες και δυσκολίες, διαφύλαξε αυτή η γωνιά της πατρίδας μας.

Καταφύγιο Άγριας Ζωής

Εντός της προστατευόμενης περιοχής εντοπίζονται συνολικά επτά Καταφύγια Άγριας Ζωής (ΚΑΖ). Σε αυτά, σύμφωνα με τις Διατάξεις του Δασικού Κώδικα, απαγορεύεται το κυνήγι κάθε ζώου και η καταστροφή κάθε είδους ζώνης με φυσική βλάστηση, των φυτοφρακτών, η αμμοληψία, η αποστράγγιση και αποξήρανση ελωδών εκτάσεων, η ρύπανση των υδατικών πόρων και η ένταξη έκτασης καταφυγίου άγριας ζωής σε πολεοδομικό ή ρυμοτομικό σχεδιασμό.

Φαράγγι Μαζιάς

Παύλος Αργετούλης

Λαφιιάτης

Ο λαφιιάτης δεν έχει
δηλητήριο και σκοτώνει
την τροφή του (τρωκτικά)
με περίσφιξη, ενώ είναι
εντελώς ακίνδυνος για
τον άνθρωπο!

αφιιάτης

(*Elaphe quatuorlineata*)

Θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ο «αγαθός γίγαντας» των φιδιών της Ελλάδας, καθώς είναι από τα μεγαλύτερα σε μήκος φίδια της Ευρώπης (2,6 μέτρα). Είναι ήρεμος και ελάχιστα έως καθόλου επιθετικός, ακόμα και όταν παγιδευτεί ή αιχμαλωτιστεί από τον άνθρωπο. Η διατροφή του βασίζεται στα τρωκτικά και, κυρίως, στους αρουραίους, όμως καταναλώνει και πουλιά και μεγάλες σαύρες. Το πρώτο συνθετικό του επιστημονικού ονόματος (*Elaphe*) σχετίζεται με το χρωματικό πρότυπο του κεφαλιού των φιδιών του γένους που προσομοιάζουν με κέρατα ελαφιού, ενώ το δεύτερο συνθετικό (*quatuorlineata*) περιγράφει τις τέσσερις καστανές γραμμές που διατρέχουν το σώμα του. Οι άμεσες απειλές, όπως και σε κάθε είδος φιδιού, είναι πολύ έντονες. Το μεγάλο μέγεθος και η μικρή του ταχύτητα τον κάνουν εύκολο στόχο όποτε εμφανίζεται κοντά στον άνθρωπο, με αποτέλεσμα να καταδιώκεται και να θανατώνεται, παρότι είναι εντελώς ακίνδυνος. Η παρουσία του είναι τεκμηριωμένη και συνεχής σε αρκετές περιοχές της προστατευόμενης περιοχής.

Μαλεβός ή αλλιώς Πάρνωνας

Η ετυμολογία του ονόματος Πάρνωνας, που σημαίνει «Λαμπερό Βουνό», συνδέεται με τη ρίζα παρνα-(parna) που είναι προελληνική. Προέρχεται από την ίδια ρίζα με τις ονομασίες της Πάρνηθας και του Παρνασσού. Αποτελεί το μεγαλύτερο ορεινό όγκο της Πελοποννήσου και καλύπτει ολόκληρη την ανατολική πλευρά της Αρκαδίας, χωρίζοντάς την από τη Λακωνία. Η ψηλότερη κορυφή του είναι η Μεγάλη Τούρλα με υψόμετρο 1935 μ. Γεμάτος από ωραίες διαδρομές και γραφικά χωριά, ο Πάρνωνας είναι ιδανικός προορισμός για τους φυσιολάτρες.

Οροπέδιο Πάρνωνας, Μεγάλη Τούρλα

Νερό

Φωτ.: Αργέο Φωτισμ

Καταρράκτης Λεπίδας, Αρκαδία

Φωτ.: Αργέο Φωτισμ

Καταρράκτης Νυμφών, Αρκαδία

Ο Πάρνωνας αυλακώνεται από βαθιές χαραδρώσεις οι οποίες διακρίνονται ακόμα και από τη θάλασσα. Στις χαραδρώσεις αυτές τρέχουν οι χείμαρροι Δαφνώνας, Τάνος και Βρασιάτης. Τα πιο γνωστά φαράγγια που ξεκινούν από τις κορυφές του Πάρωνα καταλήγουν στον Αργολικό κόλπο και στο Μυρτώο Πέλαγος.

Εξαιτίας της δράσης του νερού στο ασβεστολιθικό έδαφος, ο Πάρωνας είναι γεμάτος από σπηλιές, φαράγγια, απόκρημνους γκρεμούς και άλλους γεωλογικούς σχηματισμούς με ιδιαίτερο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον, όπως η χαράδρα του Δαφνώνα στο Λεωνίδιο, το φαράγγι του Λούλουγκα, το φαράγγι της Λεπίδας, η σπηλαιοκαταβόθρα Πρόπαντες, κ.ά. Ο φλύσχη αντιθέτως είναι αδιαπέρατος από το νερό, δεν επιτρέπει δηλαδή τη διείσδυσή του, με αποτέλεσμα αυτό να αποθηκεύεται δημιουργώντας πολλές πηγές στην περιοχή.

Ί ύλο

Ο Πάρνωνας φημιζόταν από «τα παλιά τα χρόνια», για τα εκτεταμένα δάση του, όπως είναι τα δάση μαύρης πεύκης, δενδρόκεδρου, καστανιάς, κεφαλληνιακής ελάτης, πλατάνου και τα δάση δρυός. Βέβαια, η μακρόχρονη ανθρώπινη παρουσία έχει αλλοιώσει

σημαντικά την αρχική φυσιογνωμία της περιοχής, όμως η βλάστηση, οι τύποι οικοτόπων και η χλωρίδα γενικότερα, διατηρούν, ακόμα και σήμερα, υψηλή οικολογική αξία.

Φωτ.: Αρχαίο ΕΛΣΠΥΜ

Δάσος μαύρης πεύκης, Πάρνωνας

Οικότοπος

Το σύνολο των φυσικών χαρακτηριστικών (υπέδαφος, έδαφος, άγρια πανίδα, χλωρίδα) μιας τοποθεσίας. Η προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού χαρακτηρίζεται από υψηλή ποικιλότητα τύπων οικοτόπων και βλάστησης, με περισσότερους από 20 τύπους οικοτόπων Ευρωπαϊκής σημασίας (Παράρτημα Ι της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ «για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας») και Ελληνικού ενδιαφέροντος (εκτός Οδηγίας με μεγάλη εθνική σημασία).

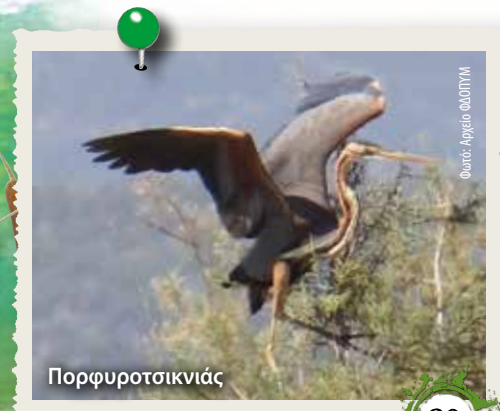

Υγρότοπος Μουστού

Βαλτοχελώνα και Ποταμοχελώνα

Πορφυροτσικνιάς (*Ardea purpurea*)

Ένα εντυπωσιακό πουλί, τόσο εξαιτίας του μεγέθους του, όσο και λόγω του ιδιαίτερου χρωματισμού του. Ανήκει στην οικογένεια των ερωδιών. Οι βιότοποι που διαβιεί περιλαμβάνουν υγροτοπικά οικοσυστήματα, όπως λίμνες, λιμνοθάλασσες, ποτάμια και εκβολές, όπου απαντά στους πυκνούς καλαμιώνες, με το χρωματικό του πρότυπο και το σχήμα του σώματος να του παρέχουν τέλεια κάλυψη. Τα ψάρια αποτελούν την κύρια πηγή τροφής, μαζί με βατράχια και ασπόνδυλα.

Ρινόλοφος του Blasius

Ρινόλοφος του Blasius (*Rhinolophus blasii*)

Είναι μια μεσαίου μεγέθους νυχτερίδα, με σώμα ογκώδες, μεγάλο κεφάλι με μεγάλα αυτιά, χαρακτηριστικό ρύγχος και μικρά μάτια. Εξαπλώνεται σε όλη την Ελλάδα και απαντά σε ένα μωσαϊκό ανοικτών οικοτόπων, θαμνότοπων και δρυοδασών χαμηλών υψομέτρων. Κουρνιάζει σε σπήλαια, όπου δημιουργεί αποικίες μέχρι και εκατοντάδων ατόμων, μένει όλο το χρόνο και το χειμώνα πέφτει σε χειμέρια νάρκη. Είναι νυχτόβιο ζώο και τρέφεται με έντομα τα οποία συλλαμβάνει εν πτήση μέσω ηχοεντοπισμού.

Σπήλαια

Τα σπήλαια είναι ιδιόμορφα, κλειστά και ευαίσθητα οικοσυστήματα. Για τη διάνοιξή τους χρειάστηκαν εκατομμύρια χρόνια, και για τη δημιουργία του σπηλαιοδιάκοσμού τους εκατοντάδες χιλιάδες χρόνια επίσης. Η αξία των σπηλαίων είναι μεγάλη, τόσο αισθητικά, όσο και ως ιδιαίτερα και ευαίσθητα οικοσυστήματα με σημαντική και συχνά μοναδική βιοποικιλότητα.

Σπήλαια ιδιαίτερης αισθητικής αξίας και τουριστικού ενδιαφέροντος στην περιοχή του Πάρνωνα είναι οι σπηλαιοκαταβόθρες Πρόπαντες, Παλαιοχωρίου, Πελετών (είναι το βαθύτερο σπήλαιο της Ηπειρωτικής Ελλάδας) και Σκορπιών Λεωνιδίου.

Φωτ. Αρέτο Φωφτίνι

Σπήλαιο Ξηροπηγάδου, Αρκαδία

Σπηλαιοκαταβόθρα Πρόπαντες

Έχει το δεύτερο
μεγαλύτερο κατακόρυφο,
μονοκόματο κατέβασμα
στην Ελλάδα!

Το τσακάλι μοιάζει με σκύλο ή μικρό λύκο, με μήκος σώματος έως και 1 μέτρο. Γίνεται αντιληπτό κυρίως από το χαρακτηριστικό ουρλιαχτό του!

Τσακάλι (*Canis aureus*)

Ο μεγαλύτερος χερσαίος θηρευτής που υπάρχει στην Πελοπόννησο. Αποτελεί ένα από τα πλέον παρεξηγημένα ζώα μετά από το λύκο. Διαβίει σε ελώδεις/ βαλτώδεις περιοχές, δάση, αγροτικές, ακόμα και σε περιαστικές περιοχές. Είναι δειλό και ανθρωπόφοβο ζώο και για το λόγο αυτό έχει υιοθετήσει κυρίως νυχτερινό τρόπο ζωής. Παρότι ανήκει στην Τάξη των «σαρκοφάγων», δεν είναι αποκλειστικά σαρκοφάγο ζώο και μεγάλο μέρος της τροφής του αποτελεί η φυτική ύλη. Η μεγάλη προσαρμοστικότητά του το καθιστά ικανό να επιβιώνει ακόμα και σε περιόδους με έλλειψη κυνηγιού, αφού η διατροφή του αναπληρώνεται από φρούτα και καρπούς. «Ρυθμίζει» τους πληθυσμούς των τρωκτικών και ερπετών, ενώ ως πτωματοφάγο ζώο καθαρίζει τη φύση από εστίες μόλυνσεων.

Αλκυόνα

Αργυροτσικνιάς

Βαυαρικό κανάλι
υγροτόπου Μουστού

Βουβόκυκνος

Υγρότοπος Μουστού

Η περιοχή του υγροτόπου Μουστού, αν και σχετικά μικρή σε έκταση (έχουν απομείνει 1600 περίπου στρέμματα), βρίσκεται στο μεταναστευτικό διάδρομο των ανατολικών ακτών της ηπειρωτικής Ελλάδας και είναι υψίστης σημασίας για τη μετανάστευση υδρόβιων, αρπακτικών και στρουθιόμορφων πτηνών. Επιπλέον, αποτελεί την κυριότερη περιοχή διαχείμασης υδρόβιων πουλιών στην Ανατολική Πελοπόννησο. Περιλαμβάνει τους επιμέρους υγροτόπους, που παλαιότερα συνδέονταν μεταξύ τους και οι οποίοι έχουν σχηματιστεί από την δράση των ποταμών Τάνου και Βρασιάτη και από υπόγεια νερά (καρστικές πηγές):

- Λιμνοθάλασσα Μουστού
- Χερονήσι (παλιά κοίτη του Βρασιάτη, αλλά και κοντά στον ομώνυμο λόφο)
- Έλος των Κάτω Βερβένων, βόρεια του Παραλίου Άστρους

Η λιμνοθάλασσα Μουστού και οι παρακείμενες τάφροι της, προσελκύουν πανίδα αξιόλογη και ενδιαφέρουσα από επιστημονικής απόψεως, καθώς καταγράφεται ποικιλία ειδών πουλιών, ερπετών, αμφιβίων, θηλαστικών και ψαριών.

Φωκιανός

Στο νοτιότερο άκρο της προστατευόμενης περιοχής εντοπίζεται ο υγρότοπος του Φωκιανού. Ο κόλπος του Φωκιανού δημιουργείται από τη χερσόνησο του λόφου Φωκιανιώτικου βόρεια και των ακτών του λόφου Ασφάκα νότια. Οι ακτές με πλούσια φυσική ομορφιά είναι απότομες, καθώς οι λόφοι παρουσιάζουν έντονη κλίση προς τη θάλασσα. Ενδιάμεσα όμως, εκεί που συγκλίνουν οι λοφώδεις εξάρσεις, δημιουργείται ομαλότερη γη, που απλώνεται κοντά στην ακτή. Στο βύθισμα προς τη χερσό, βρίσκεται το παράκτιο έλος του Φωκιανού, έκτασης περίπου 40 στρέμματος. Η περιοχή είναι ιδιαίτερα σημαντική για τη μετανάστευση υδρόβιων, αρπακτικών και στρουθιόμορφων πτηνών.

Κορμοράνος

Ο επισκέπτης που θα περιπλανηθεί στα ορεινά μονοπάτια, σπάνια θα τον δει, καθώς τα 1-2 ζευγάρια που διαβιούν στην προστατευόμενη περιοχή, εντοπίζονται σε απρόσιτες τοποθεσίες. Αν είναι υποψιασμένος, τυχερός και κοιτάζει ψηλά, πιθανόν να καταγράψει στις εμπειρίες της ζωής του μια -έστω μακρινή- συνάντηση με έναν πραγματικό «βασιλιά των αιθέρων». Εκεί που οφείλει να είναι ένας βασιλιάς: πάνω από όλους!

Χρυσαιετός (*Aquila chrysaetos*)

Είναι ο μεγαλύτερος από τους αετούς με άνοιγμα φτερών μέχρι και 2,3 μέτρα. Το όνομά του σχετίζεται με το φωτεινό καστανοκόκκινο/χρυσασί χρώμα του κεφαλιού/λαιμού του. Φωλιάζει σε ορεινές περιοχές, με βραχώδεις εξάρσεις και κατασκευάζει τεράστια φωλιά με κλαδιά, χόρτα και ενίοτε τρίχες ζώων, σε γκρεμούς ή μεγάλα δέντρα και την χρησιμοποιεί συνεχώς αν δεν ενοχληθεί. Προτιμά μεγάλες ανοικτές ημιορεινές και ορεινές εκτάσεις, με χαμηλή βλάστηση για την αναζήτηση της τροφής του, η οποία αποτελείται από θηλαστικά μικρού και μεσαίου μεγέθους, ερπετά, πουλιά, αλλά και πτώματα. Πετά ψηλά, εποπτεύοντας την περιοχή του, αλλά και κοντά στο έδαφος, αιφνιδιάζοντας τη λεία του.

Φωτό: Α. Jagodnik

Χρυσαιετός

Ζαχαριάς Αλμυρής
(*Aphanius almiriensis/fasciatus*)

Ενδημικό ψάρι της Βορειοανατολικής & Ανατολικής Πελοποννήσου, με μοναδικά σημεία καταγραφής τον υγρότοπο Μουστού και την Αλμυρή Κορινθίας. Είναι είδος ψαριού χωρίς αλιευτική αξία, αφού το μέγεθός του δεν ξεπερνά τα 4 εκατοστά. Ταχύτατος κολυμβητής, που σχηματίζει κοπάδια και διαβιεί σε υφάλμυρα νερά με ελαφριά ροή και μικρό βάθος, όπου η υδρόβια βλάστηση του εξασφαλίζει κάλυψη και τροφή, η οποία αποτελείται από υδρόβια ασπόνδυλα.

Η ιχθυοπανίδα της λιμνοθάλασσας του Μουστού και των γειτονικών λιμνών περιλαμβάνει τουλάχιστον 12 είδη ψαριών, με το είδος Ζαχαριάς Αλμυρής (*Aphanius almiriensis/fasciatus*) να είναι είδος προτεραιότητας για την Ευρωπαϊκή Ένωση και ενδημικό είδος του υγροτόπου. Στα ποτάμια που καταλήγουν στον υγρότοπο ή βρίσκονται στον ορεινό όγκο της προστατευόμενης περιοχής αναφέρονται 6 είδη ψαριών.

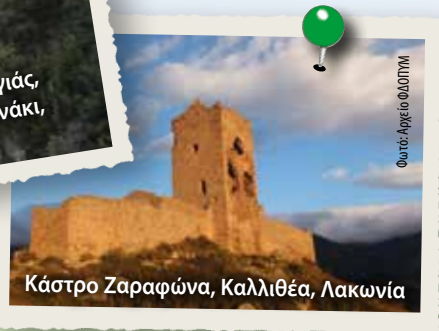

Φωτ: Αρχείο ΟΔΥΠΠΗ

Πύργος Παλαιοπαναγιάς,
Αγ. Βασίλειος-Πλατανάκι,
Αρκαδία

Σπιζαετός

Φωτ: Αρχείο ΟΔΥΠΠΗ

Κάστρο Ζαραφώνα, Καλλιθέα, Λακωνία

Γερακίνα

Ωριά

Στην περιοχή Ξηροκάμπι, κοντά στον Άγιο Πέτρο Αρκαδίας, βρίσκονται απομεινάρια του Κάστρου της Ωριάς, ενός μεσαιωνικού κάστρου χτισμένου επί Φραγκοκρατίας. Σύμφωνα με την λαϊκή παράδοση, το κάστρο ανήκε σε μια γενναία και όμορφη Φράγκισσα αρχόντισσα, που αντιστεκόταν επί 12 χρόνια τους Τούρκους. Όταν τελικά το κάστρο καταλήφθηκε με δόλο, η αρχόντισσα πήδησε από

τα τείχη στο κενό, προκειμένου να μην την συλλάβουν αιχμάλωτη οι εχθροί. Την ιστορία αυτή αφηγείται και ένα δημοτικό τραγούδι.

Φωτ: Αρχείο ΟΔΥΠΠΗ

Κάστρο Ωριάς
Ξηροκάμπι,
Αρκαδία

Εκδοτική Παραγωγή

ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Α.Β.Ε.Ε.

Αρδηττού 12-16, 116 36 Αθήνα

Τηλ.: 210.921.7513, 210.921.4820 • Fax: 210.923.7033

www.eptalofos.gr • e-mail: info@eptalofos.gr